

Rak dojke u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Ingrid Tripković

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Ključne riječi: rak dojke, epidemiologija, mamografski probir

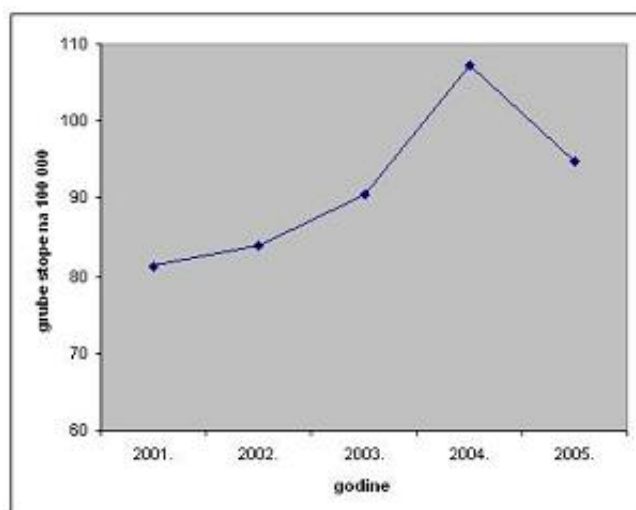
Rak dojke je najčešća zloćudna novotvorina u žena. U muškaraca se izuzetno rijetko pojavljuje. U Europi se rak dojke otkriva u 25.5% svih novooboljelih žena od raka. Odgovoran je i za 17.5% od svih smrti od raka u žena. Sniženje mortaliteta od raka dojke zamijećuje se u nekim od zapadnih zemalja Europe, a povezuje se s provedbom organiziranih programa ranog otkrivanja raka dojke u tim zemljama (1).

U Hrvatskoj svakoj jedanaestoj ženi trenutačno prijete rak dojke. I incidencija i mortalitet od raka dojke u Hrvatskoj su u neprestanom porastu (2).

Rak dojke je vodeće sijelo raka i vodeći uzrok smrti zbog raka i u žena Splitsko-dalmatinske županije (3). U muškaraca se izuzetno rijetko pojavljuje. U 2005. godini kod samo jednog muškarca s područja naše županije je dijagnosticiran ovaj rak. U razdoblju od 2001. do 2005. registrirano je 1086 novooboljelih žena, a od toga ih je najviše u dobnoj skupini od 65 i više godina. U najmlađoj dobnoj skupini od 0-24 godine u ovom petogodišnjem razdoblju nije registrirana ni jedna novooboljela žena (Tablica 1). Incidencija raka dojke u Splitsko-dalmatinskoj županiji je u porastu (Slika 1).

godina	dobne skupine			
	0-24	25-44	45-64	65 i >
2001.	0	15	83	94
2002.	0	24	86	89
2003.	0	25	79	111
2004.	0	32	111	112
2005.	0	24	100	101
ukupno:	0	120	459	507

Tablica 1. Novooboljele žene od raka dojke prema dobnim skupinama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2001.-2005. godine

Slika 1. Incidencija raka dojke u žena Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2001.-2005. godine

Prije početka Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke na području Splitsko-dalmatinske županije obavljen je mamografski probir u Imotskom, Šolti, Omišu i Braču u organizaciji Udruga (Udruga žena Imotske krajine, Socijaldemokratski forum žena Šolte i Supetra).

Provođenje Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Splitsko-dalmatinskoj županiji je počelo 30. 10. 2006.godine. U našoj Županiji mamografskim probirom bit će obuhvaćeno 56 046 žena u dobi od 50 do 69 godina.

Sve te žene će ovisno o mjestu prebivanja dobiti poziv za pregled u jednoj od 13 mamografskih

jedinica uključenih u Nacionalni program u Splitsko-dalmatinskoj županiji. U Splitu mamografski pregledi se obavljaju u KBC Split, i to na dvije lokacije (Firule i Križine), kao i u dvije privatne radiološke ordinacije. Glede organizacije i provođenja Nacionalnog programa nema nekih značajnih problema u ovim mamografskim jedinicama. Međutim, situacija na terenu zahtjeva određene dodatne napore kako bi se mamografski probir mogao uspješno obavljati. Naime, Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije ima 9 mamografskih jedinica s po jednim specijalistom radiologom. Te mamografske jedinice se nalaze u Imotskom, Vrgorcu, Makarskoj, Sinju, Trogiru, Kaštel Starom, Solinu, Hvaru i Splitu. S obzirom na njihov razmještaj problem predstavlja dvostruko čitanje. Za sada snimke se šalju preko vozača Zavoda za javno zdravstvo, pa se na taj način pokriva teren. Međutim, ovakav razmještaj mamografa nameće potrebu da se s obzirom na ovu specifičnost Splitsko-dalmatinske županije razmisli i o nekim drugim rješenjima dvostrukog čitanja na terenu.

Do 7.12.2007. je poslano 38 788 poziva. Mamografiju je obavilo 11 389 žena, prema raspoloživim podacima. S obzirom da se nalazi ne dobivaju odmah po pregledu za očekivati je da je snimljeno više žena nego što ih je upisano. Isto tako, ženama se šalju pozivi i do desetak dana ranije tako da sve pozvane žene nisu ni uspjele obaviti mamografiju. Analizirajući dostupne podatke uočeno je da je bolji odaziv mlađih žena. Najlošiji je odaziv žena rođenih 1938. godine (34%). Najbolji odaziv u našoj Županiji do sada je bio kod žena rođenih 1954. godine (45%). Mamografskim probirom otkriveno je 29 karcinoma. Među njima je i žena s nalazom BI-RADS 1 kojoj je uzv-pregledom otkriven rak dojke. Stoga bi bilo potrebno na nalazu radiologa u preporuke napisati da se svaki nalaz obavezno pokaže svom izabranom liječniku, kako bi je mogao dalje pratiti. To nameće i dodatnu edukaciju obiteljskih liječnika. U Splitsko-dalmatinskoj županiji se tijekom slijedeće godine planira organizirati više stručnih sastanaka za obiteljske liječnike kako bi se i oni što aktivnije uključili u Nacionalni program.

Spriječiti nastanak raka dojke nije moguće. Stoga je nužno što ranije otkriti bolest, jer je to jedini način da smanjimo smrtnost i poboljšamo kvalitetu žena oboljelih od raka dojke.

Literatura

1. World Health Organisation. The World Health Report 2005. Geneva: World Health Organisation, 2005.
2. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Incidencija raka u Hrvatskoj 2005. Zagreb 2007; Bilten br. 27
3. Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije. Prikaz zdravstvenog stanja stanovništva i zdravstvene djelatnosti 2001-2005. (Svezak 1)

Kontakt adresa

Dr.sc.Ingrid Tripković, dr.med.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Vukovarska 46

21000 Split